

Hacettepe Üniversitesi Sa?l?k Okuryazarl??? Ölçe?i (HÜ-SOY Ölçe?i)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hacettepe Üniversitesi Sa?l?k Okuryazarl??? Ölçe?i (HÜ-SOY Ölçe?i)*.
Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22545>

Özet

Hacettepe Üniversitesi Sa?l?k Okuryazarl??? Ölçe?i (HÜ-SOY Ölçe?i), 2022 y?l?nda ?. B. Özvar?? ve meslekta?lar? taraf?ndan geli?tirilm?, **Türkçe konu?an yeti?kinler** için tasarlanm?? kültüre duyarl? ve jenerik bir sa?l?k okuryazarl??? ölçe?idir. Ölçek, bireylerin sa?l?kla ilgili bilgiyi edinme, anlama, de?erlendirme ve uygulama yeteneklerini çok boyutlu olarak ölçmeyi amaçlamaktadır. Geli?tirme süreci, kapsamlı bir pilot çalış?ma ve psikometrik geçerlik analizlerini içermiştir.

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k Okuryazarl???, HÜ-SOY Ölçe?i, Hacettepe Üniversitesi, Ölçek Geli?tirme, Kültüre Duyarl? Ölçek, Psikometri, Türkiye.

Yazarlar

Özvar??, ?. B., Do?an, B. G., Ünlü, H. K., Karadağ, O., Do?an, N., Gelbal, S., & Sakarya, S.

Amaç

HÜ-SOY Ölçe?i'nin temel amacı, Türkiye ba?lam?nda, Türk kültürüne ve sa?l?k sistemine özgü durumlar? dikkate alarak, yeti?kin bireylerin genel sa?l?k okuryazarl??? düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçebilecek bir araç geli?tirmektir. Ölçek, sa?l?k hizmetlerinin etkinli?ini artırmak ve sa?l?k e?itsizliklerini azaltmak amacıyla sa?l?k okuryazarl??? düzeylerini belirlemede kullanılmak üzere tasarlanm??tır.

Geli?tirme çalış?ması, mevcut uluslararası ölçeklerin çeviri yoluyla adaptasyonunun kültürel farklılıklar nedeniyle yeterince do?ru sonuç vermeyebilece?i varsayım?ndan yola çıkarak, s?fırdan bir **kültüre duyarlı** araç oluşturma ihtiyacına cevap vermiştir.

Yapı

Ölçek, bireylerin sa?l?kla ilgili kararlar alabilmesi ve sa?l?k hizmetlerini etkin kullanabilmesi için gerekli olan çok boyutlu sa?l?k okuryazarl??? yap?sını ölçmektedir. Sa?l?k okuryazarl??? genellikle a?ağıdaki temel alanlar? kapsar:

Sa?l?k bilgisini bulma ve erişme (Access).

Sa?l?k bilgisini anlama ve yorumlama (Understanding).

Sa?l?k bilgisini ele?tirel olarak de?erlendirme (Appraisal).

Sa?l?k bilgisini günlük yaşamda uygulama ve kullanma (Application).

Ölçe?in nihai faktör yap?s?, bu jenerik sa?l?k okuryazarl??? bile?enlerini Türk kültüründeki sa?l?k alg?s? ve davran?? biçimlerine uyarlayarak temsil etmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda, kapsaml? bir geçerlik analizi yap?lm??t?r. Bu analizler, hem içerik geçerli?ini (uzman görü?leri ve kültürel uygunluk) hem de yap? geçerli?ini (faktör analizi) içermektedir.

Yap? geçerli?i test edilirken, Faktör Analizi yöntemleri kullan?larak ölçe?in teorik olarak beklenen alt boyutlar? do?rulukla ölçüp ölçmedi?i incelenmi?tir. Bu süreç, ölçe?in sa?l?k okuryazarl???n?n farkl? yönlerini tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermi?tir.

Güvenirlik

HÜ-SOY Ölçe?i'nin güvenirlik çal??malar?, ölçe?in zamana kar?? tutarl?l???n? ve iç tutarl?l???n? de?erlendirmi?tir. ?ç tutarl?l?k analizi, Cronbach Alfa katsay?s? kullan?larak gerçekleştirilmi? olup, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme derecesini belirlemi?tir.

Geli?tirme makalesi (Özvar?? et al., 2022), ölçe?in kabul edilebilir düzeyde yüksek iç tutarl?l??a sahip oldu?unu rapor etmektedir, bu da ölçe?in farkl? uygulamalarda stabil sonuçlar verebilece?ini göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, madde havuzunun olu?turulmas?n?n ard?ndan hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. AFA, ölçe?in temel boyutlar?n? ke?fetmek için kullan?l?rken, DFA ise belirlenen faktör yap?s?n?n veriyle uyumunu test etmek için kullan?lm??t?r.

Bu analizler sonucunda, HÜ-SOY Ölçe?i'nin çok boyutlu yap?s? do?rulanm?? ve sa?l?k okuryazarl???n?n farkl? yönlerini temsil eden faktörler ortaya konulmu?tur. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik çerçevesini ve kültüre duyarl? yakla??m?n? desteklemektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Ölçek Geli?tirme (Development) / Öz Bildirim Arac?

Format: Çok Maddeli Ölçek (Likert tipi derecelendirme kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Türk Dili Konuşan Yetkinler

Yaş Grubu: Yetkinler (18 yaş ve üzeri)

Popülasyon Detayları: Türkiye genelinde yaşayan, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip yetkinler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılacaktır.

Test Metodolojisi: Psikometrik ölçek geliştirme ve doğrulama çalışması (Cross-sectional study).

Anahtar Kelimeler

Sağlık Eğitimi, Kamu Sağlığı, Psikometrik Özellikler, HÜ-SOY, Yetkin Sağlığı, Kültürel Adaptasyon, Sağlık Okuryazarlığı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Kodları: Makalede belirtilmemiştir.

Bağıl Sağlık E-posta Adresleri: Sorumlu yazar için: hkonsuk@hacettepe.edu.tr

Yazma Adresi: Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Enstitüsü (Sorumlu Yazar Hande Konuk Ünlü'nün bağlılığı).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2022 (Yayın yılı).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için izinler ve olası ücretlendirme bilgileri, sorumlu yazar Hande Konuk Ünlü ile iletişime geçilerek alınmalıdır. Ölçeğin yayınlandığı dergi (HLRP: Health Literacy Research and Practice) genellikle açık erişim politikalarına sahiptir, ancak ölçek maddelerinin ticari olmayan akademik kullanımları için yazarlardan izin alınması tavsiye edilir.

Kaynaklar

Ölçeğin geliştirilmesine dair orijinal referans aşağıdadır:

Özvar, Z. B., Doğan, B. G., Ünlü, H. K., Karadağ, O., Doğan, N., Gelbal, S., & Sakarya, S. (2022). Development and Validation of a Culture-Sensitive Generic Health Literacy Scale in Turkish-Speaking Adults. *HLRP: Health Literacy Research and Practice*, 6(1), e2-e11.

Makalenin orijinal bağlantısı: journals.healio.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: hacettepe-universitesi-saglik-okuryazarligi-tr-scales.arabpsychology.com

[olcegi-hu-soy-olcegi-toad.pdf](#)

Hacettepe Üniversitesi Sa?l?k Okuryazarl??? Ölçe?i (HÜ-SOY Ölçe?i) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Ölçeğin tam maddelerine erişim için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi veya orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM